

הלכות הדף היומי

מסכת שבועות

תוכן עניינים

- א. מאי איכא בין שבועה דאורייתא לשבועה דרבנן איכא בינייהו מיפך שבועה בדאורייתא לא מפכינן שבועה דרבנן מפכינן ... מיחת לנכסיה בדאורייתא נחתינן לנכסיה דרבנן לא נחתינן לנכסיה.....1
- ב. מציאת חש"ו יש בהם גזל מפני דרכי שלום.....4
- ג. בדאורייתא שכנגדו חשוד על השבועה אפכינן ליה שבועה ושמו אאידך דרבנן תקנתא היא ותקנתא לתקנתא לא עבדינן.....5
- ד. דרבנן לא נחתינן לנכסיה ... משמתינן ליה עד דמטי זמן נגדיה ונגדינן ליה ושבקינן ליה 7
- ה. מאן דאפיק שטרא על חבריה ואמר ליה שטרא פרוע הוא אמרינן ליה לאו כל כמינך זיל שלים ואם אמר לשתבע לי אמרינן ליה אשתבע ליה.....8
- ו. לפוגם את שטרו ... אף על גב דלא טעין איהו טענינן ליה אנן.....9
- ז. ואי צורבא מרבנן הוא לא משבעינן ליה...לא מזדקקינן ליה לדיניה.....10
- ח. המלוה את חבריו בעדים אינו צריך לפורעו בעדים ואם אמר אל תפרעני אלא בעדים צריך לפורעו בעדים.....10
- ט. להכי קאמר ליה באפי ראובן ושמעון כי היכי דלא נדחייה.....11
- י. כיון דקא מודית דודאי שקלתינהו מיניה פרעון מעליא הוי.....14
- יא. כל האומר לא לויתי כאומר לא פרעתי דמי.....14
- יב. כל מילתא דלא רמיא עליה דאינש לאו אדעתיה.....16

דף מא.

א. מאי איכא בין שבועה דאורייתא לשבועה דרבנן איכא בינייהו מיפך שבועה בדאורייתא לא מפכינן שבועה דרבנן מפכינן ... מיחת לנכסיה בדאורייתא נחתינן לנכסיה דרבנן לא נחתינן לנכסיה

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת שבועות

ואלו דברים¹ שבין שבועה דאורייתא לשל דבריהם. וסימנם "חמשה",
"חשוד" "ממוז" או "מורידין" "שם" "היפוך שבועה"

שם – התבאר לעיל דף לח: שמדינא שבועת הדיינים² בשל תורה צריך נקיטת חפץ כדלהלן³, ובשל דבריהם אין צריך נקיטת חפץ. ותקנו הגאונים שכל שבועת המשנה אפילו שהיא של דבריהם תהיה בנקיטת חפץ כעין של תורה, שהחמירו חכמים בתקנות כעין של תורה, ואם כן אין שבועה שאינה צריכה נקיטת חפץ אלא שבועת היסת דהקילו בה כיון שאינה תקנת חכמי המשנה⁴.

מורידין – כיצד מי⁵ שנתחייב שבועה דאורייתא ולא רצה לישבע, בי"ד יורדין לנכסיו ונותנין לתובע מה שתבע, שכן הוא משמעות התורה או ישבע או ישלם.

ומי שנתחייב שבועה מדבריהם אם הוא מהנשבעים ונפטרינ⁶ כגון הנשבעים על טענת שמא או שבועת היסת ולא רצה לישבע, תקנו חכמים שיהיו מנדין אותו ל' יום, כמבואר להלן אך אין יורדין לנכסיו⁷, שלא תקנו חכמים שישלם

¹ סמ"ע פז כא, עוד יש חילוק לענין מחויב שבועה ואינו יכול לישבע משלם. ש"ך כג

² שו"ע ונו"כ שם פז יג

³ ילפינן לה מאברהם שאמר לאליעזר [בראשית כ"ד ב' – ג'] שים נא ירך תחת ירכי ואשביעך בה' אלקי השמים, ופירשו רז"ל [שבועות ל"ח ע"ב ורש"י שם ושם] דנקט בידו המילה, שהיתה לאברהם מצוה ראשונה וחביבה עליו משום הכי אנקטיה להאי חפצא, ולדידן בעינן חפץ היותר חשוב לאיימו בו והיינו ס"ת, וגם מעומד משום האיום, ות"ח שאינו צריך איום כל כך סגי ליה בתפילין ומיושב. סמ"ע לה

⁴ להרמב"ם [פי"א שבועות הי"ג] אף שבועת היסת צריכה שם או כינוי או שבועה או אלה, ואין בינה לשבועת הדיינים אלא ששבועת היסת אינה בנקיטת חפץ, ולא הודו לו שאר הפוסקים ואמרו בשבועת היסת אינה צריכה לא שם ולא כינוי אלא בשבועה סתם או בארור. שו"ע ונו"כ שם יח

⁵ שו"ע ונו"כ פז ט

⁶ לאפוקי אם הוא מהנשבעין ונוטלין ואינו רוצה לישבע, מאי איכפת לן, לא ישבע ולא ימול. סמ"ע שם כב
⁷ באורים ומביאו בנתי"מ יב כתב ואם תפס החוב מהנתבע שחייב שבועת היסת, אין צריך להחזיר עד שישבע שבועת היסת ובש"ך (סקכ"ה) הביא בשם פסקי הרב מהר"מ רקנטי (סי' רמ"ט) שנסתפק במחויב שבועה דרבנן ואינו רוצה לישבע והתובע תפס משלו אי מהני, והניח בצ"ע. ואני מצאתי בראב"ן בפרק שבועת הדיינים דף קט"ז ע"ב שכתב להדיא וז"ל: בדרבנן לא נחתינן לנכסיה ולדוחקו לפרוע לו אם אמר איני נשבע מיהו אם תפס לא מפקינן מיניה, עכ"ל. ועיין בסי' פ"ח סכ"ב ובסמ"ע שם. שער המשפט שם. ובקצוה"ח שם יב כתב ולי יראה בזה כיון שאין הב"ד יורדין לנכסיו אם אינו רוצה לישבע, גם הוא אין לו כח למיעבד דינא לנפשיה בנכסיו וצריך להחזיר, ואם אינו רוצה לישבע אין לו רק נידוי מפי ב"ד.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת שבועות

אם לא ישבע אלא ישבע, ומותר לקוראו עבריינ⁸ אם לא ישבע שהרי עובר על דברי חכמים⁹.

היפוך שבועה – ועוד יש ביניהם, שבועה דאורייתא אם הפכה על שכנגדו ואמר לו השבע וטול אין שומעין לו¹⁰, משום דיאמר או עשה כהתורה ועשה שבועה או תשלם כי לא הטילה תורה שבועה עלי, אלא אומרים לנתבע התורה הטילה עליך שבועה או השבע או תן לו.

וכן הדין בשבועת הדיינים אם היא מן הנשבעין ונוטלין¹¹ בין תפש בין לא תפש, אף על פי שהיא מדבריהם אינו יכול להפכה על שכנגדו ולומר לו השבע והפטר אם אינו רוצה¹², שלא תקנו חכמים שתוכל להפכה עלי אלא שתשבע אתה ותטול¹³, כתקנת חז"ל או תפסיד, ולא תקנו חז"ל עלי שבועה, ואם לא תרצה לישבע אין לך עלי כלום¹⁴.

⁸ משמע דמ"מ אינו פסול לעדות. חי' רע"א שם

⁹ הטוען פרעתי ומ"מ אינו רוצה לישבע שבועת היסת לא נחתין לנכסי' ואם אומר מצד שאין בטוח על הבירור שפרע אינו רוצה ולא מצד בושה וסרבנות. י"ל שמכיון דצד ספק בעיניו הוה ל"י איני יודע אם פרעתיך ונחתין לנכסי'. כסף הקדשים.

¹⁰ מיהו יכול להשביעו היסת לאחר הפרעון. ש"ך כמ

¹¹ והתוספות פרק הכותב דף פ"ח ע"א [ד"ה מיייתי] והאגודה שם [ס' קכ"ה] כתבו בשם ר"י דיכול להפכה, וכן משמע מפירש"י שם דף פ"ז ריש ע"ב [ד"ה שבועה] דאף באותם שהיה מן הדין שאף בשבועה לא יטלו אלא שחכמים תיקנו להם ליטול בשבועה, כגון שכיר ונגזל ונחבל וכה"ג, ס"ל לרש"י ותוס' וסיעתם דיכולין להפך ונראה דאם תפס זה שנתחייב שבועת המשנה ליטול, אף דתפס בעדים, מצי למימר קים לי ברש"י והתוספות וסיעתם ולא אחזיר לך עד שתשבע אותה שבועה ע"י היפוך בנקיטת הפין. וגם פשט הש"ס משמע ברש"י ותוס' וסיעתם. ש"ך שם ל

¹² הטוען בפקדון החזרתי דנאמן במגו דנאנסו ובעי שבועה כנאנסה; דעת הש"ך (סקל"א) דמ"מ יכול להפך, ובתומים כתב (סקי"ד) ובכללי מגו (אות קיא) דיש לו כל דין שבועה דאורייתא ואינו יכול להפכו כלל.

¹³ לבוש וסמ"ע כד

¹⁴ אף שהיא ג"כ מדרבנן, מ"מ באלו דמן התורה אפילו בשבועה לא היה נוטל בהם כגון שכיר ונגזל ונחבל, פשיטא שיאמר לו הנתבע בשם שזיכוך חכמים ליטול בשבועה במקום שלא זכית בו מן התורה כן חייבך שצריך אתה לישבע וכנ"ל. ואפילו באלו שהדין היה נותן שיטלו מן התורה בלא שבועה, כגון התובע לחבירו בשטר חוב וטוען עליו הנתבע שישבע, או הפוגם שהב"ד פוסקין שישבע דחז"ל רמו עליה שבועה, אפ"ה יאמר לו הנתבע אני יודע שאיני חייב לך כלום ואתה באת עלי בעקיפין, אי נחא לך ליטול השבע וטול כתקנת חכמים. שם כד

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת שבועות

ושבועת השותפין וכיוצא בה משבועת המשנה שבאות על הספק, לא שייך בהן לומר שיוכל להפכה שהרי זה טוענו טענת ספק¹⁵ ואיך ישבע, אלא ישבע זה בתקנת חכמים או יפייסנו.

ובשאר שבועה מדבריהם שהוא מן הנשבעין ונפטרינ¹⁶ כגון שבועת היסת, היתה התקנה מתחלה שיוכל להפכה על שכנגדו ולומר איני רוצה לישבע, שהרי התורה פטרתני אלא שתקנו חכמי התלמוד שאישבע אני והריני מהפכה עליך השבע אתה וטול, אז מוקמינן הנתבע אדאורייתא ופטרינן ליה משבועה, ורמינן השבועה על התובע אם ירצה, ואם לא ירצה ילך לו.

נמצאת אומר שאין שבועה מתהפכת אלא של היסת בלבד, ואף היסת אין מהפכין אלא כשאין כאן גלגול אצל הנתבע, אבל אם יש בה גלגול אין מהפכין היות פטור מהגלגול¹⁷, כדי שיוכל לגלגל עליו שבועות אחרות¹⁸.

ב. מציאת חש"ו יש בהם גזל מפני דרכי שלום

כבר התבאר במסכת גיטין דף נט: וב"מ דף יב. שחרש שומה¹⁹ וקמן שמצאו מציאה והגיעה המציאה לידם, לא קנו קנין גמור²⁰ אלא מפני דרכי שלום, ויש אומרים²¹ שקמן שהגיע לשיעור צרור וזרקו זכה בקנין גמור, ויש אומרים²² שקודם שיעור צרור וזרקו אפילו מפני דרכי שלום אינו זוכה.

¹⁵ דאינו יכול לישבע שגולו. ולולי האי טעמא היה יכול להפכה, אף שגם היא שבועה חמורה בנקיטת חפץ, מטעם הנ"ל דאם לא ירצה לישבע יעמידוהו על דין תורה ויהיה פטור בלא שבועה. סמ"ע כה

¹⁶ דבגמרא קאמר מאי בין שבועה דאורייתא לדרבנן, שבועה דאורייתא אין מהפכין שבועה דרבנן מהפכין. וקשה, דהא ג"כ שבועה דרבנן דכל הנשבעין ונוטלינן אין מהפכין. וצ"ל דהגמרא לא איירי אלא מהנשבעין ונפטרינן, וע"ז קאמר מאי בין נשבעין שבועה דאורייתא ונפטרינן לנשבעין ונפטרינן דרבנן. סמ"ע כז

¹⁷ אבל יש בידו לומר לחבירו השבע אתה על העיקר ואני על הגלגול, או להיפך, או להפך שניהן. סמ"ע כט

¹⁸ אם יאמר על גלגול אישבע אני, ועל גוף שבועה השבע אתה, יכול להפך. וכמו כן יכול לומר השבע אתה דחושדני במה שאתה מגלגל עלי דבגלגול שבועה משביעים אפילו מספק. אורים לג

¹⁹ שו"ע ונו"כ שם ער א

²⁰ ואם עבר אחד וגזלה מידו אינו יוצא בדיונים, ובהלכה למשה פרק יז הלכה יג הביא דעת כמה פוסקים שאם יש לו אב זכה האב בהנבחתו ויוצא בדיונים, וסיים שמדידי פלוגתא לא נפקא.

²¹ ש"ך סימן רמג סק"ו, ובקצה"ח ונה"מ שם דחו דעת הש"ך, והסכימו לדעת הרמ"א שבמציאה שאין דעת אחרת, אינו זוכה אלא מפני דרכי שלום, ועי' ד"ג כלל ג סימן י. ובאור שמח פרק יז מה' גזו"א מסתפק בעבד של קמן שמצא מציאה מי זוכה בה.

²² בקצה"ח ונה"מ רמג

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת שבועות

ג. בדאורייתא שכנגדו חשוד על השבועה אפכינו ליה שבועה ושמו אאידך בדרבנן תקנתא היא ותקנתא לתקנתא לא עבדינן

חשוד כיצד – כיון²³ שהחשוד על השבועה פסול לשבועה מן התורה, אם יש לו דין עם אחד ונתחייב החשוד שבועה דאורייתא²⁴, על אף שמדינא היה לנו לחייבו לשלם²⁵, תקנו חכמים²⁶ שכנגדו לא יטול בלא שבועה כדינו אלא ישבע בנקיטת חפץ ויטול, שאז לא יקפצו כל כך עליהם התובעים.

ולפיכך דוקא כשטוען עליו טענת ודאי שמתחייב החשוד שבועת התורה על ידי טענתו אז נשבע התובע ונוטל, אבל אם טוען עליו טענת ספק שאין החשוד חייב שבועה מן התורה, שהרי אין משביעין על טענת ספק חוץ משבועת השומרים, אין התובע נשבע ונוטל ופטור החשוד בלא שבועה כמו כל הנתבעים בטענת ספק.

²³ שו"ע נו"כ צב ז

²⁴ אפילו נתחייב ע"י עד אחד לא אמרינן, דא"כ אין צריך שכנגדו לישבע כלל דלהתובע יש ע"א מסייע, דהא לא אמרינן גבי חשוד דא"כ כל אחד יוציא ממון מחשוד בע"א. אורים מז

²⁵ אם בשעה שהודה לא היה חשוד ואח"כ קודם שנשבע נעשה חשוד, או בהיפך דבשעה שהודה היה חשוד ואח"כ עשה תשובה, עיין קצוה"ח סוף סימן ס"ט.

²⁶ התוס' בפרק קמא דב"מ נדף ה' [ע"א] בד"ה שכנגדו. ישבע ויטול, כתבו ו"ל, וא"ת ואמאי לא אמרינן בזה מתוך שאינו יכול לישבע משלם, וי"ל דשאני הכא דברצון היה נשבע אלא שאין מניחין לו ולכך לא ישלם. ועוד י"ל, אי אמרינן משלם לא שבק ליה חיי דכל העולם יביאוהו לידי שבועה (וישאלו) [ויטלו] כל אשר לו, עכ"ל. ובלבוש כתב דמדינא היה לנו לדון לחשוד מתוך שאינו יכול לישבע משלם אפילו בלא שבועה כדילפינן מקראי דעל ידי דינא דמתוך שאינו יכול לישבע משלם יקפצו הרבה תובעים על החשוד ויפקיעו ממנו כל ממונו וירבו מתוך זה הרבה מחלוקת בישראל, ותקנו שאם נתחייב החשוד שבועה דאורייתא אותו שכנגדו לא יטול בלא שבועה כדינו אלא ישבע בנקיטת חפץ ויטול, שאז לא יקפצו כל כך עליהם התובעים כשיראו שיצטרכו לישבע דחמירא עלייהו איסורא דחומר שבועה, לא נהירא, דתירוץ זה אינו לפי מ"ש מור"ם בסמוך בהג"ה דאם היה יודע בשעה שעסק עמו פטור הנחשד בלא שבועה דאל"כ כל אחד יעסוק עם החשוד וישבע ויטול, דלפ"ז קשה, כשלא ידע שהוא חשוד למה שכנגדו נשבע. אך בש"ך י כתב לפע"ד כולם מודים להראב"ד והגהת מרדכי, ולא קאמרי אלא דלכך בחשוד שכנגדו נשבע ונוטל, שאל"כ כל אחד יעסוק עם החשוד ויאמר לא ידעתי בפסולו וא"כ לא שבקת חיי לכל חשוד שאין פסולו מפורסם מאד, אבל כשידוע בבירור שהתובע ידע בפסולו הו"ל כאילו קיבל אנפשיה שיהא החשוד פטור בלא שבועה. ובוה נסתלקה נמי השגת הסמ"ע על העיר שושן סקב"א.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת שבועות

ואם שניהם חשודים שגם התובע אינו יכול לישבע וליטול, חזרה השבועה למחוייב לה²⁷ דהיינו הנתבע, וכיון שהנתבע גם כן אינו יכול לישבע שהתורה פסלתו מפני שהוא חשוד, אמרינן הכא מתוך שאינו יכול לישבע משלם²⁸. ויש אומרים²⁹ כיון ששניהם חשודים יחלקו ביניהם.

יש אומרים³⁰ דהא דבחשוד שכנגדו נשבע ונוטל דוקא כשלא היה יודע כשהתחיל להתעסק עמו שהיה חשוד, אבל אם היה יודע כשהתחיל להתעסק עמו לא תקנו לו לישבע ויטול, שאם כן כל אחד יעסוק עמו ויבא עמו לידי מחלוקת לגלגל עליו שבועה כדי שישבע ויטול, אלא פטרינן לחשוד לגמרי, ויש חולקין³¹.

נתחייב החשוד³² שבועת היסת אף על פי שמען התובע טענת ברי עליו³³ אין שכנגדו נשבע ונוטל, שלא תקנו לישבע וליטול אלא בשבועה דאורייתא, שמן הדין היה הנתבע חייב לשלם אפילו בלא שבועת התובע מתוך שאין הנתבע יכול לישבע, אלא שחכמים תקנו שבועה לתובע כנזכר, ובשבועת היסת שהיא דרבנן לא תקנו³⁴, וגם מתוך שאינו יכול לישבע אין בו, לפיכך נפטר הנתבע בלא שבועה.

²⁷ המחבר בדעת הרי"ף [שבועות כ"ט ע"ב מדפי הרי"ף] ורמב"ם [פ"ב מטוען ה"ד] והרמב"ן [במלחמות ל"א ע"א מדפי הרי"ף] וריטב"א פרק קמא דקדושין [כ"ח ע"א]

²⁸ דליכא הכא חשד דשמא יקפצו הרבה חשודים עליו, דמילתא דלא שכיחא הוא.

²⁹ דעת הרמ"א שם כהטור בשם רב האי והרא"ש ומרדכי פ' הנשבעים וב"י בשם ר"ת, והכריע כן נראה לי לדון, דהמוציא מחבירו עליו הראיה. ובש"ך ט כתב וכן נ"ל עיקר, ולא מטעם המוציא מחבירו עליו הראיה אלא עיקר מן הש"ס [שם], דרב נחמן עבד עובדא דיחלוקו, ו

³⁰ רמ"א מרי"ו

³¹ שם משו"ת הרא"ש

³² טוש"ע שם יא

³³ סמ"ע שם כט

³⁴ שרב נחמן תיקן שישבע היסת, לא תיקנו אלא אמי דאינו פסול לשבועה, אבל תקנתא לתקנתא לתועלת התובע לא עבדינן. סמ"ע שם

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת שבועות

ומכל מקום מחרימין סתם³⁵, על מי שכפר בממון חבירו והוא חייב לו, מיהו יכול לומר³⁶ הנתבע לתובע השבע וטול, ואז פטור אפילו מקבלת חרם³⁷.

ד. בדרבנן לא נחתינן לנכסיה ... משמתינן ליה עד דמטי זמן נגדיה ונגדינן ליה ושבקינן ליה

מה שהתבאר לעיל שמי³⁸ שנתחייב שבועה מדבריהם אם הוא מהנשבעים ונפטרינן כגון הנשבעים על טענת שמא או שבועת היסת ולא רצה לישבע, שאין יורדין לנכסיו³⁹, שלא תקנו חכמים שישלם אם לא ישבע אלא ישבע, אך תקנו חכמים שיהיו מגדין אותו ל' יום, לא בא ולא תבע נידויו, מכין

³⁵ קצת קשה, למה פטרוהו בחרם סתם ולא הטילו עליו חרם מפורש, כיון שאם לא היה חשוד לא היה נפטר כי אם בשבועה אלא שאין אנו מניחין לו לישבע משום שבועת שוא, יקבל עליו לפחות חרם מפורש דיכול לקבל. סמ"ע שם ל. והט"ז כתב דבאמת הדין כן ומחבר שיגרא דלישנא נקט

³⁶ דאע"ג דאמרו [שבועות מ"א ע"א] בדרבנן לא מהפכינן בנחשד, היינו שהבית דין אינן מהפכין בעל כרחו של הנתבע להיות נשבע ונוטל, אבל הנתבע מעצמו יכול להפך עליו. ומשום דקשה ע"ז, וכי בשופטני עסקינן דפטור בלא שבועה ויאמר להתובע השבע וטול, משו"ה כתב מור"ם דאז פטור מקבלת חרם, ור"ל דמשו"ה מצינו נחשדים שיהפכו מדעתם על התובע לאמר השבע וטול, כדי שיהיה הוא פטור אפילו מקבלת חרם סתם הנזכר לפני זה דמטילין חרם, וק"ל. סמ"ע שם לא

³⁷ נראה פשוט, דגם אם ירצה התובע יאמר לא אשבע ואטול אלא תקבל אתה עליו חרם סתם שאינך חייב לי, דודאי לא עדיף כחו דנחשד בדבר החרם ממי שאינו נחשד דיכול הנשבע ונוטל לומר לו כן, אלא שבזה עדיף כחו דנחשד, דיכול לומר להתובע אם תרצה השבע וטול ופטורי מכל חרם, הן מחרם הנ"ל הן מקבלת חרם שצריך לקבל עליו כל המשביע לחבירו, ומטעם דיאמר לו הנחשד אם אקבל עלי החרם אזי לא אשלם לך, שהרי לא הטילו חכמים עלי אלא קבלת חרם, משא"כ באינו נחשד דאינו נפטר אלא בשבועת היסת, או שיהפכנה על התובע והוא יקבל עליו בחרם שאינו מביאו לידי שבועת חנם, דאינו יכול לומר אם אני אקבל החרם אזי לא אשלם, שהרי אם אינו רוצה לקבל עליו חרם אשבועת התובע יצטרך הוא "לישבע" כדי לפטור, דאינו פטור בקבלת חרם כיון דיכול לישבע. סמ"ע ל

³⁸ שו"ע נו"כ פז ט

³⁹ באורים ומביאו בנתיב"מ יב כתב ואם תפס החוב מהנתבע שחייב שבועת היסת, אין צריך להחזיר עד שישבע שבועת היסת ובש"ך (סקב"ה) הביא בשם פסקי הרב מהר"ם רקנטי (סי' רמ"ט) שנסתפק במחויב שבועה דרבנן ואינו רוצה לישבע והתובע תפס משלו אי מהני, והניח בצ"ע. ואני מצאתי בראב"ן בפרק שבועת הדיינים דף קט"ז ע"ב שכתב להדיא וז"ל: בדרבנן לא נחתינן לנכסיה ולדוחקו לפרוע לו אם אמר איני נשבע מיהו אם תפס לא מפקינן מיניה, עכ"ל. ועיין בס' פ"ח סכ"ב ובסמ"ע שם. שער המשפט שם. ובקצוה"ח שם יב כתב ולי יראה בזה כיון שאין הב"ד יורדין לנכסיו אם אינו רוצה לישבע, גם הוא אין לו כח למיעבד דינא לנפשיה בנכסיו וצריך להחזיר, ואם אינו רוצה לישבע אין לו רק נידוי מפי ב"ד.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת שבועות

אותו מכת מרדות⁴⁰, ומתירין לו נידויו, ומותר לקוראו עבריין⁴¹ אם לא ישבע שהרי עובר על דברי חכמים⁴².

ואם הוא⁴³ אם הוא מהנשבעין ונוטלין ואינו רוצה לישבע, לא ישבע ולא יטול. ואם תפס ולא רצה לישבע, י"א⁴⁴ שמוציאין ממנו.

ה. מאן דאפיק שטרא על חברה ואמר ליה שטרא פרוע הוא אמרינן ליה לאו כל כמינך זיל שלים ואם אמר לשתבע לך אמרינן ליה אשתבע ליה

המוציא שטר מקוים⁴⁵ על חבריו והלוה טוען פרעתי כולו או מקצתו, והמלוה טוען לא נפרעתי כלום, אם יש בשטר נאמנות למלוה, אינו נאמן, וגובה בלא שבועה, אפילו טוען הלוה השבע לי אין שומעין לו, ואפילו לא כתב לו נאמנות על שבועה, סתם נאמנות שיהא נאמן בלא שבועה⁴⁶, ומ"מ אם יש עוד בע"ח מאוחר, ישבע לבע"ח המאוחר שלא נפרע⁴⁷.

⁴⁰ אבל לא מכין אותו עד שתצא נפשו כדין המסרב לפרוע דהתם נתחייב ודאי ואינו רוצה לפרוע, מה שאין כן כאן דאינו נתחייב ודאי. סמ"ע שם כג

⁴¹ משמע דמ"מ אינו פסול לעדות. חי' רע"א שם
⁴² הטוען פרעתי ומ"מ אינו רוצה לישבע שבועת היסת לא נחתנין לנכסי' ואם אומר מצד שאין בטוח על הברור שפרע אינו רוצה ולא מצד בושה וסרבנות. י"ל שמכין דצד ספק בעיניו הוה ל"י איני יודע אם פרעתיך ונחתנין לנכסי'. כסף הקדשים.

⁴³ סמ"ע שם כב
⁴⁴ ר"ן שבועות כ' ריש ע"ב מדפי הרי"ף דמפקינן מיניה כיון דתפס שלא ברשות, ואינו דומה לנשבעין ונפטרינן שהם מוחזקים במה שבידם כבר לכאורה נראה דמנדינן ומלקינן להו עד שישבע שהיב לו ושכדין תפס, וכדין הנשבעין ונפטרינן הנ"ל, וק"ו הוא משם וכנ"ל. מיהו י"ל דדוקא בנשבעין ונפטרינן מנדינן, דאל"כ מאי הועילו חכמים בתקנתן, כל אחד הנתחייב לישבע וליפטר יסרב ויאמר לא אשבע, משא"כ בנשבע ונוטל דתחילת התקנה לא היתה אלא שלא יפסקו לו הב"ד ליטול כי אם בשבועה, אבל אם כבר תפס לנפשו בזה לא תיקנוהו שבועה. שם

⁴⁵ שו"ע ונו"כ פב ב
⁴⁶ כמ"ש בשו"ע סימן עא סעיף א

⁴⁷ אפילו נאמנות בפירוש נגד בע"ח מאוחר אינו מועיל נגד אחרים כשם שאין נאמנות מועיל לגבי לקוחות, ואין המוקדם יכול לומר לא אשבע עד שהלוה ישבע שלא נפרע, אבל מאחרים סתם על מי שיודע שהוא פרוע ומשביעו בחנם. שו"ע שם

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת שבועות

אף אם⁴⁸ אין נאמנות בשטר חייב לשלם⁴⁹, אלא שאם טוען שישבע המלוה שלא נפרע, משביעין אותו בנקיטת חפץ ויטול⁵⁰.

גם בשטר שפרעון החוב הוא בתשלומים, והלוה טוען שפרע התשלומים שעברו והניח בידו השטר בגלל התשלומים המאוחרים, אינו נאמן, שהיה לו לתבוע שובר⁵¹.

ו. לפוגם את שטרו... אף על גב דלא טעין איהו טענינן ליה אנן

כבר התבאר במסכת כתובות דף פז. שהפוגם את⁵² שטרו לא יפרע אלא בשבועה אף על פי שלא טען הלוה השבע לי.

שהיה לו שטר בסך אלף זוז והלוה טוען פרעתי כולו והמלוה טוען שלא נפרע אלא מקצתו, אין הלוה חייב לפרוע אלא כשישבע המלוה שבועת המשינה⁵³, ואם יש בשטר נאמנות נוטל בלא שבועה, ויש אומרים שאם הוא תוך זמנו נפרע בלא שבועה⁵⁴.

⁴⁸ שו"ע ונו"כ שם

⁴⁹ בכנה"ג הוסיף במעם הדבר משום שיכול המלוה לומר שטרך בידי מאי בעי, וכתב בשם הרשד"ם דדוקא הלוה אינו נאמן, אבל הערב נאמן לומר פרעתי, דלא שייך גביה הטעם שטרך בידי מאי בעי, וצ"ע. כתב בשו"ת דברי חיים ח"ב חו"מ סימן ה' שאם מנהג הסוחרים שלא להקפיד ליקח השטר בשעת פרעון, נאמן לומר פרעתי, וכן אם מנהג הסוחרים לתת שטר קודם שלוה, נאמן לומר אמנה הוא.

⁵⁰ כתב בשו"ע שם סעיף ג שאין משביעין את המלוה רק לאחר שהלוה יביא מעותיו, ואם טוען שאין לו לפרוע, ישבע שאין לו, וכשיהיו לו מעות ישביעו אז את המלוה ויתן לו. וכתב עוד בשו"ע דדוקא שהלוה טוען ברי שפרעתי, אבל אם הוא שמא, אף על פי שגם המלוה שמא אין משביעין אותו כלל, ועי' לעיל סעיף ג כשהלוה טוען ברי והמלוה שמא.

⁵¹ רמ"א שם, או להחליף השטר או לכתוב הפרעון בתוך השטר, ואם תובע הלוה שישבע לו משביעין אותו כמו בשטר רגיל.

⁵² שו"ע ונו"כ פד א

⁵³ שו"ע ונו"כ חו"מ פד א שאע"פ שפרעון המקצת היה בעדים או בשובר, לא אמרינן שאם פרע יותר היה ג"כ פורע בעדים או בשובר, ועי' עוד בשו"ע ונו"כ שם, וכתב בשו"ע שם סוף סעיף ה' שאם מת המלוה ולא נשבע אין היורשים יכולים לגבות, שאין אדם מוריש שבועה לבניו, ועי' סמ"ע וש"ך שם.

⁵⁴ שו"ע ונו"כ שם ב, דחזקת דאין אדם פורע תוך זמנו מסייע למלוה, והאחרונים הביאו בשם המ"מ שמפקפק ע"ז, שהרי איתרע חזקה זו בהודאתו שפרע מקצת, ועי' קצוה"ח שם סק"א, ועי' נחל יצחק.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת שבועות

אם כתוב הפרעון בתוך השטר בין השיטין אינו חשוב כפוגם שטרו לחייבו שבועה⁵⁵.
היה הפרעון כתוב בתוך השטר על מקום הגרר והלוה טוען שפרע יותר אלא שהמלוה
מחק וכתב סכום פחות, אם הכתב הוא כת"י של הלוה אינו נאמן.

ז. ואי צורבא מרבנן הוא לא משבעינן ליה... לא מזדקקין ליה לדיניה

היה המלוה תלמיד חכם אין משביעין אותו שלא לזלזל בכבודו ולחשדו
שרוצה לגבות בשטר פרוע שאין אנו חושדין אותו שמוציא שטר פרוע, מכל
מקום לא מגבינן ליה אלא אי תפיש משל לזה אין מוציאין⁵⁶ מידו⁵⁷, ואם לא
תפש והוא עצמו רוצה לישבע כדי לגבות את שלו שומעין לו.

דף מא:

ח. המלוה את חברו בעדים אינו צריך לפורעו בעדים ואם אמר אל תפרעני אלא בעדים צריך לפורעו בעדים

כבר התבאר במסכת כתובות דף יח. ובקדושין דף מג. וב"ב דף קע.
שהמלוה⁵⁸ את חברו בעדים⁵⁹ בלא שטר ובלא קנין, אם אינו חושש

⁵⁵ שו"ע ונו"כ שם ג.

⁵⁶ דהא דמהני תפיסה היינו לפוטרו משבועת המשנה אבל יכול להשביעו אחר הפרעון שבועת היסת דבזה
אין חילוק לת"ח לשאר ב"א. חי' רע"א שם

⁵⁷ דבאינש דעלמא אף דאין מוציאין מ"מ מנדין אותו, אבל בתלמיד חכם צ"ע אי מנדין אותו או לא, ואי נקרא
עבריינ או לא. ודוקא בשבועה זו, אבל בשבועה פוגמת או הבא לפרוע מנכסי יתומים אפילו ת"ח מנדין אותו
לכו"ע, וכמו כן בהיסת אין הבדל בין ת"ח לשאר אינשי לכו"ע. ועוד העליתי שם בתומים די"ל דוקא קודם
שהבית דין פסקו הדין שישבע תפס, אבל לאחר שפסקו הדין לא מהני תפיסה, ולכך בת"ח אין הבית דין
פוסקים שישבע כדי שיהיה סיפוק בידו לתפוס, וכל תפיסה האמור כאן היינו אפילו תפיסה בעדים. אורים כג
ועיין ש"ך וסמ"ע

⁵⁸ שו"ע ונו"כ חו"מ ע א

⁵⁹ ועיין בשו"ע שם שאסור להלוות בלא עדים, ואפילו לתלמיד חכם, אלא אם כן הלוהו על המשכון. והמלוה
בשטר משובח יותר. וכל המלוה בלא עדים, עובר משום לפני עור לא תתן מכשול (ויקרא יט, יד), וגורם קללה
לעצמו

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת שבועות

שהמלוה יכפור בפירעון, אין צריך לפרעו בעדים, ואם כפר נאמן לומר פרעתיך לאחר זמן הפרעון⁶⁰ בשבועת היסת⁶¹.

אמר⁶² לו המלוה אל תפרעני אלא בעדים, חייב לפרעו בעדים. ואם אמר לו אל תפרעני אלא בפני פלוני ופלוני צריך לפרוע בפניהם, ומ"מ אם אינם כאן, אינו יכול לעכב הפרעון אלא יפרע בפני ב"ד.

אמר הלוח⁶³ פרעתיך בפני פלוני ופלוני, אומרים לו להביאם⁶⁴, ומ"מ אף אם לא באו, וכ"ש כשמתו או הלכו למדה⁶⁵, נאמן בשבועת היסת⁶⁶, ואם באו והכחישוהו, יש אומרים⁶⁷ שאף באופן זה נפטר בשבועת היסת, ואם הזמין העדים בשעת פרעון חייב לשלם⁶⁸, ויש אומרים⁶⁹ שאם הכחישוהו העדים חייב בכל אופן⁷⁰.

ט. להכי קאמר ליה באפי ראובן ושמעון כי היכי דלא נדחייה

⁶⁰ אך בתוך הזמן אינו נאמן כמבואר בשו"ע שם ל"ט ה' אבל אינו נאמן לומר להד"ם, כמבואר בשו"ע סימן ל"ט סעיף ה', וכתב בקצה"ח סימן מא סק"ב בשם המור שאם טען תחלה להד"ם הוחזק כפרן ושוב אינו נאמן לומר פרעתי.

⁶² שו"ע ונו"כ שם ד'

⁶³ שו"ע ונו"כ ע' ב'

⁶⁴ והרמ"א הוסיף שצריך לברר דבריו, והעיר הסמ"ע שמלשון הרמב"ם משמע שצריך להביאם שאם יעידו כדבריו יהא פטור אף משבועה.

⁶⁵ עי' ש"ך סק"ו ובקצה"ח סק"א

⁶⁶ כיון שאינו חייב לפרוע בעדים לא רמיא עליה, וחשב שהעדים ראו.

⁶⁷ שו"ע שם, וכן הסכים הש"ך סק"ו לדינא, שכן דעת הרבה ראשונים, שגם בזה אמרינן לא רמיא עליה

⁶⁸ דבכה"ג לא אמרינן לא רמיא עליה, שהרי הזמינם להיות עדים

⁶⁹ רמ"א שם, ואין חילוק בין הזמינם או לא, ובסמ"ע סק"י כתב שדעת כמה ראשונים שכל שיש טירחא להביאם א"צ להביאם אלא נשבע ונפטר, ואפילו מכחישים אותו פטור, אלא שהמור מפרש בדעת הרמב"ם שלכתחלה צריך להביאם כדי שאם יאמרו כדבריו יפטר משבועה, וכל שאנו יכולים לעשות שלא ישבע צריך לעשות, ועי' בט"ז.

⁷⁰ והש"ך פירש דברי הפוסקים באופן אחר, ובנה"מ חידושים סק"ד סיכם דעתו שיש שני פירושים בהא דאמרו בגמרא לא רמיא עליה אם קאי על הלוח או על העדים, ודעת הש"ך דלהלכה שני הפירושים אמת, דקאי גם על הלוח וגם על העדים, ולפי"ז אם אומר שלא הזמינם והעדים באו והכחישוהו פטור, דלא רמיא על העדים, וכן אם אומר שהזמינם דאז לא שייך לא רמיא על העדים, מ"מ אם אומר אח"כ שטעה, לא הוחזק כפרן דלא רמיא על הלוח, אבל אם אומר שהזמינם וכשבאו העדים והכחישוהו עומד בדבריו, ולא שייך לומר לא רמיא עליה לא על הלוח ולא על העדים, חייב לשלם, ע"כ. ויש לעיין כשיש הכחשה בין הלוח לבין העדים אם הזמינם או לא.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת שבועות

התנה עמו המלוה ואמר לו אל⁷¹ תפרעני אלא בפני⁷² פלוני ופלוני⁷³ ואמר לו פרעתיך בפני אחרים⁷⁴, אם באו אותם אחרים והעידו שפרעו בפניהם נאמנים ופטור⁷⁵.

אולם אם יאמר המלוה אמת פרעתי מעות בפני אלו העדים אבל על חוב אחר נתתי לו, הואיל ולא פרעו בפני אותם העדים פלוני ופלוני, נאמן המלוה לומר בשבועת היסת שמחוב אחר קבלם וחייב לשלם לו זה החוב בל אם

⁷¹ שו"ע ונו"כ שם ע ד

⁷² כתב באמרי בינה דיני הלואה סימן סה שאם אותם פו"פ הם פסולי עדות, והלוה טוען שפרע בפניהם והם מכחישים, שאין הלוה נאמן לכו"ע, דכיון שהתנה בן הוי כאילו קיבל עליו עדותם, ובשם חידושי רעק"א כתב שנאמן הלוה, דכיון שהם פסולים אינם נאמנים להכחישו, ועכ"פ אם היו כשרים בשעת התנאי ואח"כ נעשו קרובים אינם נאמנים להכחישו, והאמ"ב השיג עליו, ומ"מ בדין השני כשנעשו אח"כ קרובים הסכים האמ"ב לדברי הרעק"א.

⁷³ משמע דגם בדין זה אין חילוק בין אמר לו בשעת הלואה או לאחר הלואה, אלא לעולם מועיל תנאו אף בלא קנין. ולשיטת רש"י והרי"ף לקמן דהוי כתנאי נאמנות כבי תרי, וכשם שהרי"ף סובר דבנאמנות כבי תרי לא מהני לאחר הלואה בלא קנין, כמ"ש בשו"ע סימן עא סעיף ב, ה"נ לא מהני תנאי זה לאחר הלואה אלא בקנין. ש"ך שם טו

⁷⁴ בס"ק יח כתב הש"ך בשם שלמי הגבורים בשיטת הרמב"ם והשו"ע שלא פטרו אלא כשאמר אל תפרעני אלא בפני פלוני ופלוני, אבל כשאמר אל תפרעני אלא בפני אנשים חשובים, כגון ת"ח וכדומה, אפילו באו עדים אחרים שפרע בפניהם לכו"ע אינו נאמן, והש"ך כתב שאין חילוק בזה, ולשיטת הרמב"ם נאמן ופטור. ⁷⁵ אמרינן דלא ייחד עדים כדי לפסול עדים אחרים, אלא כדי שלא ישקר הלוה לומר פרעתיך בפני האנשים שידע שהלכו למדינת הים או כבר מתו סמ"ע שם יד. זהו לשיטת הרמב"ם (פט"ו ממלוה ולוה ה"א) ומחבר דס"ל דיכול לומר פרעתיך בפני עדים ומתו, א"כ אמרינן דלכך ייחד לו עדים כדי שלא יהיה יכול לומר פרעתי בעדים ומתו, אבל לא עלה ברוחו לפסול העדים כשהם מעידים בב"ד שפרע. אבל לדעת הרי"ף (שם כ ב) וסייעתו דאינו נאמן בלאו הכי לומר כן, עכצ"ל דפסלינהו לאינך עדים, ולכך אף דמעידים דפרעו לא מהימני. מיהו כתב הש"ך (סקי"ד) דהיינו דמלוה טוען סטראי, (שהמלוה יכול לטעון שעל חוב אחר קיבל המעות) ואף על גב דעדים אלו אומרים על חוב זה פרע, פלגינן דיבורא, אבל אם המלוה מודה דאין לו עליו חוב רק זה, וטען סהדי שקרי נינהו, אף להרי"ף אינו נאמן לאחזוקי סהדי בשקרא. אורים יד וכתב הראב"ד דכיון שאמר בפני פלוני ופלוני ה"ז כאילו פסל כל העדים חוץ מאלה, ויכול לומר סטראי נינהו, ומה שתמה הרמב"ם מה יעשה אם העדים אינם, כתב הראב"ד שיש לו תקנה לקרוע השטר או לכתוב שובר, והמ"מ תמה על הראב"ד שאם נאמר שפסל כל העדים למה לן טענת סטראי, והש"ך הסביר דברי הראב"ד שאפילו העדים מעידים שעל אותה הלואה פרע אינם נאמנים משום שפסל כל העדים, ולא אתא לאפוקי אלא כשטוען המלוה להד"ם שאינו נאמן, דנחי דהוי כהאמינו כבי תרי ופסל כל העדים שיעידו על פרעון זה, מ"מ לא נפסלו על שקיבל ממנו מעות, ויכול לתבעו אח"כ בב"ד שיחזיר לו המעות ואם יכפור יביא עדים אלה, וע"כ ישלם לו, אבל כשטוען סטראי נאמן ומה שהעדים מעידים שפרעו חוב זה הרי פסלם, ואפילו בנאמנות כבי תרי אם יכפור ויטעון להד"ם אינו נאמן, ומ"ש בשו"ע סימן עא סעיף ה שבנאמנות כבי תרי א"צ לשלם אף אם תבעו אחר הפרעון, היינו נמי כשטוען סטראי, והאריך להוכיח שהעיקר כהרי"ף וסייעתו, וסיים דאע"פ שיש כמה ראשונים שסוברים כהרמב"ם, מ"מ אם תפס התובע אפילו בעדים יכול התופס לומר קים לי כהרי"ף וסייעתו.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת שבועות

מעידים להדיא שעל חוב זה פרעו, גם בזה אין המלוה נאמן לומר שעל חוב אחר קבלם, ולא מהימן לאכחושי סהדי⁷⁶.

ואם אותן העדים שאומר שפרעו בפניהם אינם בפנינו אלא מתו או הלכו למדינת הים, בכל ענין אינו נאמן⁷⁷ אפילו לא אמר המלוה בחוב אחר קבלתים אלא אומר שלא פרעו, צריך לשלם לו ואין המלוה צריך לישבע, שמפני זה ייחד לו עדיו שלא יוכל לדחותו ולומר לו פרעתיך בפני אחרים

ואם אמר פרעתיך בפני פלוני ופלוני שייחדת לי והם מתו או הלכו למדינת הים, נשבע היסת ונפטר שהרי אמר שקיים תנאו⁷⁸.

ואם מודה שלא פרעו אלא שאומר לא אפרעך עד שיבואו פלוני ופלוני שיחדת לי ואפרעך בפניהם, כדי שלא תחזור ותתבעני שנית ותאמר מה

⁷⁶ אורים טז

⁷⁷ ואם עדים הללו שייחד הלכו למדינת הים או מתו, והוא טוען פרעתיך בינו לבינו, אינו נאמן במגו דפרעתיך בפני העדים שאמרת, ותליא במחלוקת הרא"ש והר"ן כתבתי לעיל ס"ק יו"ד, והדין דשם שייך גם כן כאן, ע"ש. ואם טען פרעתי ביני לבינך אחרי שכבר מתו העדים ולא היה אפשר לקיים תנאי, נאמן. ועיין ש"ך (סקי"ח) דהעלה, הוא הדין אם אמר בפני אנשים מסויימים כגון תלמידי חכמים או רופאים, גם כן הדין שזה כמו דפרט אנשים סתם, דמכל מקום אנשים אחרים כשמעידים על הפרעון נאמנים.

⁷⁸ וכתב המ"ז שנראה פשוט שאפילו אומר פרעתיך ביני לבינך נאמן, כיון שלא היה יכול לקיים תנאו לאחר שמתו, והא דנקט פרעתיך בפניהם לרבותא כתב כן, דלא תימא שאינו נאמן שהיה לו ליקח מהם כתוב וחתום, ובנה"מ חולק, שהרי היה לו לפרוע בפני ב"ד, ובחידושי רעק"א סובר כהט"ז, אלא במ"ש דלרבותא נקט, כתב רעק"א שבפשוטו יש לומר דהמחבר מיירי דידעינן שמשעה שמתו לא פרע, ועי' אמרי ברוך.

עוד כתב רעק"א שאם אותם שייחד מתו והוא טוען שפרע בפני אחרים ומתו, אם נאמן במיגו דפרעתיך בפני אותם שייחדת, וכתב דתליא בפלוגתא שהביא הסמ"ע בס"ק יג, ובשם כנה"ג כתב דלכו"ע אינו נאמן, וגם בהגהות אמרי ברוך מסתפק בזה.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת שבועות

שאתן לך עכשיו על חוב אחר נתתיו לך, אין שומעין לו אלא פורעו בבי"ד⁷⁹ והם כותבין לו שפרעו בפניהם ודיו⁸⁰.

י. כיון דקא מודית דודאי שקלתינהו מיניה פרעון מעליא הוי

אמר לו אל⁸¹ תפרעני אלא בפני פלוני ופלוני, ופרע לו בינו לבינו, והמלוה מודה, אלא שהמלוה טוען שנאנסו המעות והוא נתכוון לקבלם בתורת פקדון⁸², עד שיבואו אותם עדים, וממילא חייב הלוח לפרוע לו, אין בדברי המלוה כלום.

יא. כל האומר לא לויתי כאומר לא פרעתי דמי

⁷⁹ והט"ז הקשה למה לפני ב"ד ולא סני לפני עדים אחרים, ותירץ שצריך שיהא בידו כתב וזה דוקא כתב ב"ד אבל כתב עדים הוי מפי כתבם, וגם הש"ך הקשה כן, שהרי לשיטת הרמב"ם גם בעדים אינו יכול לטעון סטראי, וע"כ מפרש הש"ך דבעינן בפני ב"ד מפני שחושש שמא ימותו העדים ואינם רשאים לכתוב בלא צווי המתחייב, ובחידושי רעק"א תמה הרי יכול לומר להם כתובו ויהיה שמר כשר לכו"ע. ובקצה"ח הקשה דהא מבואר בשו"ע סימן פא סעיף כט וכן ברמ"א סימן לט סעיף ג, דבמוחל א"צ לומר כתובו, משום דניחא ליה, וא"כ ה"נ ודאי ניחא ליה, ויכולים לכתוב בלא צווי המתחייב ויש לו דין שמר, וע"כ כתב הקצה"ח שאם אמר אל תפרעני אלא בפני פלוני ופלוני, כל שלא באו אותם עדים ה"ז כתוך זמנו, ולכן אמרו שיפרע בבי"ד, שהרי על ב"ד לא התנה, וה"ז לאחר זמנו. ובנה"מ כתב דאע"פ שבשובר קי"ל בסימן פא סעיף כט שא"צ לומר כתובו, מ"מ אפשר שימחה מלכתוב, ובשם התומים כתב שתמה סוף סוף לא יפרע לו בלי שובר, והנה"מ תירץ דודאי שובר דכתב ידו מהני, והמחבר בא להשמיענו דשובר מב"ד מהני אף לדעת הרי"ף, שלא פסל בתנאו רק עדים אחרים ולא ב"ד, ועי' נחל יצחק.

⁸⁰ ואז לא יוכל לטעון סטראי כלומר שפרע חוב אחר

⁸¹ שו"ע ונו"כ ע ה

⁸² פירש הסמ"ע בשם רש"י שאפילו אומר שהיה בלבו כן בשעת קבלת המעות, הו"ל דברים שבלב שאינם דברים, ולפי"ז אם אמר בפירוש בשעת קבלת המעות שלשם פקדון מקבלם לא הוי פרעון וכיון שנאנסו פטור, וכתב הסמ"ע דלא דמי להא דסימן קכ סעיף ב שאפילו אמר המלוה בפירוש לא אקבל בתורת פרעון, והלוח זרקם לפניו בתורת פרעון חשיב פרעון ונפטר הלוח, דשאני הכא שיכול המלוה לומר דכל זמן שלא באו פלוני ופלוני ה"ז כתוך זמנו, והסכימו עמו הש"ך והב"ח, ובקצה"ח הקשה דהא קי"ל בסימן עד סעיף ב שאפילו תוך זמנו, כל שאין חשש חילוף מטבע חייב המלוה לקבל הפרעון, ותירץ דשאני התם שקבעו זמן ממש וקביעת הזמן הוא למוטבת הלוח, אבל הכא קביעת הזמן הוא למוטבת המלוה, ולכן אינו חייב לקבל תוך זמנו, ועי' בט"ז.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת שבועות

תבעו מנה⁸³ שהלוה לו בע"פ והלוה טוען להד"ם⁸⁴ בבית דין⁸⁵, ואח"כ באו עדים שהלוהו ופרעו, והמלוה אומר לא נפרעתי, חייב הלוה לשלם⁸⁶, ואין המלוה חייב שבועה⁸⁷. שהרי הוחזק כפרן, שכל האומר לא לויתי כאומר לא פרעתי. ונאמן על עצמו יותר מק' עדים, ומה שאומר לא לזה, הרי הוכחש בעדים⁸⁸.

וכבר התבאר במסכת ב"ב דף ו'. שאם טענו בפני עדים⁸⁹ מנה לי בידך ואמר ליה הן, למחר אמר לו בפני בי"ד תנהו לי אמר לו נתתיו לך, נשבע היסת ונפטר.

אבל אם אמר לו למחר מעולם לא היו לך בידי והעידו עדים שהודה לו בפניהם הוחזק כפרן, שכבר הודה שהיה לו בידו והודאתו כמאה עדים דמי, אבל אם אמר ליה למחר אין לך בידי סתם לא הוחזק כפרן⁹⁰, שיכול לתקן דבריו ולומר אין לך בידי שאמרתי לך היינו לומר שפרעתי לך, והוא הדין נמי אם אמר איני חייב לך או שקר אתה דובר או שאומר איני יודע מה אתה אומר, בכולן יכול לתקן דבריו ויאמר כוונתי לומר שהחזרתים לך או שפרעתי לך ואין זה הוחזק כפרן.

⁸³ שו"ע ונו"כ עט א

⁸⁴ עיין תומים (סק"א) שהעלה לדינא אפילו אמר לא לויתי הוי ג"כ כאומר לא פרעתי, ולא מפרשינן דבריו לא עמדתי בהלואתי כי פרעתי,

⁸⁵ לאפוקי חוץ לב"ד, ואפילו העידו עדים בב"ד אחר ולא בזה הב"ד שכפר הוא, סמ"ע (סק"א).

⁸⁶ וכתב בכנה"ג בשם גדו"ת דמ"מ אינו גובה ממשעבדי, משום שהלקוחות יאמרו שסמכו על העדים שאמרו שפרעו, ונראה דאיידי כשהעדים אומרים שהיה בקנין, דאם לא היה קנין, בלא"ה אינו גובה ממשעבדי במלוה ע"פ אפילו בעדים, ועי' אמרי בינה דיני טו"נ סימן טז.

⁸⁷ אינו דומה לחשוד שכנגדו אינו נוטל בלא שבועה כמ"ש הטור והמחבר בסימן צ"ב [טור סעיף י' ומחבר סעיף ז'], דשאני התם דלא נעשה נחשד בהאי ממונא אלא בענין אחר, אבל זה הוחזק כפרן בהאי ממונא, סמ"ע שם ג

⁸⁸ ולכך אינו יכול להשביעו היסת אחר כך, דאי הוה רק בעדים הוה יכול עכ"פ להטיל היסת, דסלק עדים נגד עדים והוי ליה כשאר תביעה וישבע היסת, אבל כיון דהודאתו עדיף א"א לחייבו שבועה, סמ"ע (סק"ב).

⁸⁹ שו"ע ונו"כ עט י

⁹⁰ סמ"ע כו

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת שבועות

אף במקום שהודה בהודאה גמורה שאינו יכול לטעון משטה, אם טוען פרעתי אחר ההודאה נשבע היסת ונפטר⁹¹, אבל אם טוען להד"ם שלא הייתי חייב לך מעולם אינו נאמן.

כבר התבאר במסכת כתובות דף פח. שמלוה⁹² או יורשיו שבאו לגבות מיורשי הלוה, וטוענין יורשי הלוה אמר לנו אבא לא לויתי שטר זה מעולם⁹³, הרי מלוה או יורשיו גובין בלא שבועה, שהרי יש שטר שחייבים⁹⁴. ואפילו האמין המלוה ללוה לומר פרעתי, עכשיו שאינו טוען פרעתי אלא אומר לא לויתי, וכל האומר לא לויתי כאומר לא פרעתי דמי, וחייבים לשלם בלא שבועה.

יב. כל מילתא דלא רמיא עליה דאינש לאו אדעתיה

כבר התבאר לעיל דף לד: אמר לו מנה⁹⁵ הלוייתך בצד עמוד פלוני והשיבו לא עברתי בצד עמוד פלוני מעולם, ובאו עדים שראוהו שעבר בעידו אבל לא ראו שהלוה לא הוחזק כפרן, דמילתא דלא רמיא עליה הוא ולא אדעתיה, כלומר⁹⁶ כל דבר שאין האדם מחויב לעשות וגם אין לו תועלת בעשייתו אינו עושהו בשימת לב ואינו זוכר איך עשהו, ולפעמים משנה מאיך שבאמת היה, ונאמן לומר אחר כך אין עברתי ולא לויתי או לויתי ופרעתי ואינו כפרן בכך.

⁹¹ שו"ע סימן פא סעיף ו וסימן עט סעיף י, וביאר הסמ"ע דהוי כשאר מלוה ע"פ עדים שיכול לומר פרעתי

⁹² שו"ע ונו"כ שם טו

⁹³ דוקא כשטוענין יורשי הלוה בבירור דאמר להם אביהן הלוה שלא לזה, וכמו שכתבו הטור והמחבר בסימן ע"ה [טור סעיף כ' ומחבר] סעיף ט"ז דטענת ברי שלהם מחשבינן כאילו טענו כן במילי דעצמן. סמ"ע שם מט. ואם קטנים אומרים כן, נסתפק בב"י (סעיף א), ועיין ש"ך (סקב"ט). ובתומים (סקי"ז) כתב אם עדיין קטן אין באמירתו ממש, אבל אם הוא גדול ואמר כך אמר אבא בהיותי קטן נאמן לחוב לעצמו, ע"ש. אורים נה. ואם אמרו בלשון ספק אפילו גדולים אולי לא לזה, אין משגיחין בדבריהם וטענינן שפרע כשאר שטרות. שם נו

⁹⁴ סמ"ע מט שם

⁹⁵ שו"ע ונו"כ שם סעיף יא

⁹⁶ לשון הסמ"ע בט כל מילי דאין האדם מחויב לעשות וגם אין לו תועלת בעשייתו באותו ענין שעשאו, או הו"ל עשייתו בענין שעשאו מילתא דלא רמיא עליה לעשותו באותו ענין, וכיון דלא רמיא עליה לא שם זכרוננו עליו לזכור באיזה אופן עשאו, ומשום הכי פעמים משנה מהענין ואומר בהיפך ממה שהיה

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטלי' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת שבועות

וכן אם אמר פרעתיך בפני פלוני ופלוני ואתו הנהו פלוני ופלוני ואמרו לא היו דברים מעולם, וחזר ואמר לו פרעתיך בפני אחרים או ביני לבינך זה הוי נמי מילתא דלא רמיא כו', שמכיון שאין חייב לפורעו בעדים אינו נותן לבו בפני מי שהוא פורע ולא הוחזק כפרן, ונאמן בטענה שפרע, אלא שלכתחילה צריך לברר דבריו.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

